

ἡμπορεῖς νὰ ἐννοήσης, δὲν ἡμπορεῖς νὰ σχηματίσης μὴτὲ τὴν ἐλαχίστην ἰδέαν περὶ τῆς «Πανδώρας» μου. Πρέπει νὰ τὴν ἴδῃς. . . Ἐλα, ἔλα, νὰ τὴν ἴδῃς.

Καὶ μετὰ βίας ἰλιγγιώδους μὲ παρέσυρεν εἰς τὸν οἶκόν του.

Ἀσθμαίνων καὶ βήχων κατῳρόθωσα ἐπὶ τέλους ν' ἀναρχοῖτο μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ πέμπτον πάτωμα, ἀλλ' αἶφνης τὸν εἶδον ἱστάμενον ἐπὶ τοῦ μεσοβάθρου καὶ τείνοντα τὸ οὖς πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἐργαστηρίου του.

— Μοῦ φαίνεται ὅτι ἀκούω τὴν μητέρα μου, εἶπε συνοφρυωμένος ἐκ δυσχερεσιῶν καὶ ἀνησυχίας ἐν ταυτῷ. Τί νὰ ζητῇ πάλιν ἀραγε ἐδῶ; Ἐγὼ τόσαις φροντίδαις τῆς εἶπα νὰ μὴν ἐμβαίνει εἰς τὸ ἐργαστήριόν μου ὅταν λείπω. . . Ἐὰν τουλάχιστον. . .

Δὲν συνεπλήρωσε τὴν φράσιν.

Ἐξαγγών ἐν βίᾳ τὴν κλεῖδα ἀπὸ τοῦ θυλακίου τοῦ ἤνοιξε τὴν θύραν τοῦ ἐργαστηρίου καὶ εἰσῆλθε.

Πάραυτα ἠκούσθη ἰσχυρὸς κρότος· πράγματος ἀνατραπέντος βικίως, ἀκολουθῶν δὲ μία ἀγωνιώδης σπαρακτικὴ κραυγὴ καὶ ἔπειτα οὐδὲν πλέον.

Δι' ἐνὸς ἀλματός ἀνῆλθον τὰς τελευταίας βαθμίδας τῆς κλίμακος καὶ εἰσέδωσα ἐν τῷ ἐργαστασίῳ μετ' ἐντρομῶν περὶ εὐρείας.

Ὁ Μιρόλ, φρικτωδῶς ὠχρὸς, καταβεβλημένος, ἐστηρίζετο ἐπὶ τοῦ τοίχου, οὐδὲ λέξιν εὐρίσκων ἵνα προφέρῃ ἐν τῇ ὀλβιεῶν ἐκείνῃ συνοχῇ τῆς καρδίας του.

Τὶ συνέβαινε;

Ἡ μήτηρ του, ὠχρὰ ὡς καὶ αὐτός, ἵστατο ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου τρέμουσα σύσσωμος καὶ συνονούσα τὰς χεῖρας ἐν στάσει εἰς ἄκρον ἱκετευτικῇ.

Μεταξὺ αὐτῶν πρὸ τοῦ ἀνατραπέντος ξυλίνου υποβάθρου ἔκειτο ὀγκώδης καὶ ἄμορφος μάζα πηλοῦ ἡμιτετυλιγμένη ἐντὸς πανῶν ὑγρῶν.

Αὐτοστιγμὴ ἀντελήφθη τῆς σιωπηρᾶς ἐκείνης σκηνῆς, ἀσημάντου ἴσως διὰ πάντα ἄλλον αὐτόπτην, ἀλλὰ τραγικῆς δι' ἐμέ, ὅστις ἐγνωρίζον τὰ ἀπόκρυφα ἐλατήρια.

Ἡ δυστυχὴς τυφλή, ἀκούσασα τὸν υἱὸν της ἐπιστρέφοντα ἀνεπίστως συναίσθανομένη δὲ ὅτι εἶχε παρὰ τὴν ἀπαγόρευσίν του καὶ καταληφθεῖσα ἐπ' αὐτοφῶφ εἶχε χάσει τὴν ἰδίαν συναίσθησιν, καὶ ὡς ἐκ τούτου οὐδεμίαν ἐπρόφασε νὰ λάβῃ προφύλαξιν.

Καὶ ἐν τῇ βιαίᾳ αὐτῆς ὁρμῇ ὅπως φύγῃ, ὅπως ἐξέλθῃ τοῦ ἐργαστηρίου, πρὶν καταληφθῇ ὑπὸ τοῦ εἰσερχομένου υἱοῦ της προσέκρουσεν ἐπὶ τινος υποβάθρου, ὅπερ καὶ ἀνέτραπή.

Ἡ σιωπὴ ἐκείνη ἦτο σπαρακτικῇ.

Ἡ ταλαίπωρὰ γράϊα, τρέμουσα ἐκ τῆς ἀγωνίας, μὲ τὰς χεῖρας συνδεδεμένας, μὲ ἡλλωμένον τὸ πρόσωπον, ὅπερ καθίστατο πελιδνότερον ἐν τῷ σκόφῳ τοῦ ἐργαστηρίου ἐκείνου τὸν ἔλεον τοῦ θεωμένου.

Ἦτον ἀξιολύπητος.

Ἄλλ' ἐπὶ τέλους, διὰ φωνῆς θεοραυμένης ὑπὸ τοῦ τρόμου, πνιγρᾶς φωνῆς, ἡ ὁποία εἰσέδωκεν εἰς τὰ μύδια τῆς καρδίας.

— Παιδί μου, . . . ἀνέκραξεν. . . Ἰωάννη μου. . . δυστυχῇ μου Ἰωάννη. . . εἶπέ μου γρήγορα. . . εἶπέ μου τουλάχιστον ὅτι δὲν σοῦ κατέστρεψα τὴν Πανδώραν σου. . .

Καὶ ὁ Ἰωάννης πρὸ τῆς ἀγωνιώδους ἀμηχανίας καὶ ἀνεκφράστου ἐκείνης ἀπελπισίας, ἥτις ἀπετυπούτο ἐπὶ τοῦ τεθλιμμένου προσώπου του συνεκρατήθη, ἀπεσπάσθη ὅπως δῆποτε τοῦ καταλαβόντος αὐτὸν ἐφ' ἄλτου καὶ μετ' ἐκτάκτου προσπάθειας ἐπιβλήθεις εἰς αὐτὸν ἀνέκραξε μετὰ φωνῆς ἡρέμου καὶ τρυφερᾶς, ἥτις καὶ ἐμὲ αὐτὸν ἀπείρως ἀνεκούφισε καὶ ἡχαρίστησεν:

— Ὅχι. . . μητέρα μου. . . ὅχι. . . Δόξα σοὶ ὁ Θεός. Δὲν εἶναι ἡ «Πανδώρα». Εἶναι ἓνα σχέδιον προτομῆς. Ἦμπορεῖς, μητέρα, νὰ καυχῇθῃς ὅτι μὲ ἔκχαμες νὰ αἰσθάνῃ ἓνα ὥραϊον φόβον.

Αἱ παρειαὶ τῆς γράϊας ἐπορφυρώθησαν ἐκ χαρᾶς, οἱ βραχίονές της κατέπεσαν ἐν ἀφάτῳ καταπραύνονσαι καὶ πλήρης χαρᾶς εἶπε:

— Ὡ πόσον εἶμαι εὐτυχής, Ἰωάννη μου, πόσον εἶμαι εὐτυχής, ἀφ' οὗ ἡ ζημία δὲν εἶναι ἀνεπανόρθωτος. Σοῦ ὑπόσχομαι, παιδί μου, ὅτι ποτὲ πλέον δὲν θὰ εἰσέλθω μόνῃ εἰς τὸ ἐργαστήριόν σου. Ἦξεύρω ὅτι δὲν τὸ κάμω παρὰ ἀπὸ τῆς ἀγάπῃ ὅπου σοῦ ἔχω. Ἐλα τώρα. . . Ἐγκαλιέσθου με διὰ νὰ μὲ ἀποδείξῃς πραγματικῶς ὅτι μὲ συγχωρεῖς.

Καὶ ὁ λαμπρὸς νέος, ὁ εὐγενὴς καλλιτέχνης, προχωρήσας ἐνηγκαλίσθη καὶ κατησπάσθη τὴν γράϊαν μητέρα του, ἐπὶ τῆς μορφῆς τῆς ὁποίας διεφάνετο ὅλη ἡ ἐκ τῆς συγγνώμης τοῦ φιλοστόργου υἱοῦ της χαρὰ.

Ἄλλ' ἔπειτα πλησιάζας με ὁ Ἰωάννης καὶ ἐψιθύρισε δεικνύων τὰ ἐν τῇ θύρῃ κατακείμενα θρύμματα.

— Πάρε τα σὲ παρακαλῶ καὶ ῥίξε τα σὲ κρημινὰ γωνιά. Ἐγὼ δὲν ἔχω τὸ θάρρος. Μοῦ φαίνεται ὅτι ἡ καρδιά μου θὰ διαρραγῇ. . . Ἀλλὰ πρόσεξε. Μὴν εἴπῃς τίποτε εἰς τὴν δυστυχῇ μου μητέρα. Θὰ λυπηθῇ πολὺ. . . πάρα πολὺ καὶ δὲν θέλω.

Λέγων δὲ ταῦτα ὁ καλλιτέχνης ἔφερε τὴν χεῖρα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς ἵνα ἀπομάξῃ τὰ δάκρυα, ἅτινα ἀνέρχοντο ἀπὸ τὰ βῆθῃ τῆς συντριβείσης καρδίας του.

Τότε ἠνόησα καλῶς, τὰ πάντα ἠνόησα.

Ὁ καλλιτέχνης δὲν εἶχεν εἰπεῖ τὴν ἀλήθειαν.

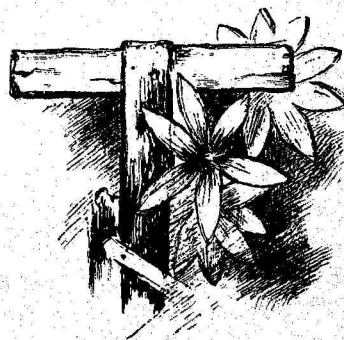
Τὸ καταστραφὲν ἐκείνο ἄγαλμα ἐξ ἀπροσεξίας τῆς τυφλῆς μητρός, τοῦ ἦτο. . . ἡ «Πανδώρα» του.

Charles Foley

Μετέφρασε ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΟΝΤΖΑΛΙΔΗΣ

* ΝΕΚΡΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ *

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ ΣΠΙΝΕΛΗΣ

ἩΝ τελευταίαν ἐβδόμηδάν τοῦ Ἀπριλίου ἀπέθανε μετὰ μακροχρόνιον νόσον ὁ Λουδοβίκος Σπινέλης.

Ὁ Σπινέλης ἦτο ὁ ἰσχυρότερος, ὁ μᾶλλον ἐμπνευσμένος, ὁ θαρραλέωτερος πρόμα-

χος καὶ προπομπὸς τῆς μουσικῆς ἐν Ἑλλάδι. Χωρὶς νὰ θέλω νὰ μειώσω τὴν ἀξίαν οὐδενὸς τῶν ὡς ἐκτάκτων μουσουργῶν φημιζομένων μουσικῶν μας—ὡς καὶ ὁ ἴδιος πολλάκις μοὶ ἐπανελάβε, ἀδὸς τους τὰ μέσα, ὑποστηρίξῃ τους καὶ ὕστερα κρινέτους»,—μετὰ τὸν Μάντζαρον, ὁ Σπινέλης εἶναι ὁ εἰλικρινέστερος καὶ πλειότερον μοχθήσας, ὁ σαφεστέραν ἐν συνειδήσει ἰδεῖν σχῶν περὶ μουσικῆς ἐν γένει καὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι ἰδίᾳ ἀναπτύξεώς της.

Ἦτο φύσις γνησίως μουσικῇ ὁ Σπινέλης.

Δι' αὐτὴν καὶ ἡ εὐγενεστάτη ἐκείνη καλλιτεχνικὴ ψυ-

χή, ὁ Ἰταλὸς τὴν καταγωγὴν πατρὸς τοῦ (ὅστις ἐπὶ τριακονταετασίαν ὅλην ἐδίδαξε τὸσον ἐπιτυχῶς τὴν μουσικὴν εἰς Σῦρον, ἔνθα ἐγκατεστάθη φεύγων τὴν καταδιώξιν διὰ νεανικὴν τρέλλαν ἰσχυροῦ τινος ἐν Πετροπόλει, ὅπου ἐφημιζέτο καὶ ἐχειροκροτεῖτο ὡς πρώτης δυνάμεως πλαγιαυλιστής), λίαν ἐνωρὶς τὸν ἀπέσυρε τοῦ σχολείου καὶ δι' αὐτῶν μόχθων τοῦ προσεπόρισεν ἄφθονα τὰ μέσα τῆς ἐγκυκλοπαιδικῆς καὶ μουσικῆς μορφώσεως.

Ὁ στενὸς ὀρίζων τῆς γενετείρας Σύρου τὸν ἐπέζεε καὶ ἔφυγεν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Τὸν εἴλκυεν ἐκεῖ ὁ πόθος ὅτι θὰ εὕρῃ ἐλληνικὸν μουσικὸν θησαυρόν, τὸν ἐκάλει ἐκεῖ ἡ προστασία πολλῶν συγγενῶν καὶ ἡ φημιζομένη μεγάλη ἀνάπτυξις. Ταχύτατα ὅμως εἶδε διαψευδόμενα πάντα!

Ἐπέστρεψαν εἰς Σῦρον, ἣν εὗρε μᾶλλον στενόχωρον ἀπ' ὅ,τι τὴν ἀφῆκεν.

Ἐφυγε καὶ πάλιν ἐκεῖθεν καὶ ἐνεκχτεστάθῃ εἰς τὴν πόλιν, ἣν ἀπὸ παιδίου ἠγάπησε καὶ ὠνειροπόλησε μὲ τὸν μᾶλλον διακαῆ ἔρωτα παντὸς καλλιτέχνου...

«Δὲν γνωρίζω ποῦ μοῦ μέλλεται νὰ πλανηθῶ ἀκόμη καὶ τί ἔχω νὰ τραβήξω, ἀλλὰ καὶ ἂν ὅλα μοῦ ἔλθουν ἀνάποδα, εἰς τὰς Ἀθήνας, ἐκεῖ τὸν βίον, ὦ! ἐκεῖ ποῦθ' νὰ τεματίσω! ἡμοὶ ἔλεγε πάντοτε.

Καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας ἐτελεύτησε πραγματικῶς...

Πόσον προῶρως ὅμως, πόσον ἀνεπίστως!

Φύσις καλλιτεχνική, ἤλγει καὶ κατηγαλίσκετο ψυχικῶς, ὅχι διότι ὑπερχρεοῦτο νὰ μοχθῇ, ἀλλὰ διότι ὑπερχρεοῦτο νὰ ἐργάζηται ξηρῶς, τυπικῶς καὶ ἀγόνως καθ' ὃν χρόνον αἱ ἀληθῶς ἀξίαι δι' ἓνα καλλιτέγγνην θέσεις παρίρχοντο μὲ ἄφθονα τὰ μέσα εἰς τὸν τελευταῖον ξένον μουσικόν.

«ὦ! ἐὰν ἔβλεπα ὅτι αὐτοὶ ποῦ φέρουν εἶναι καλλιτεροὶ μοῦ, ἢ τοῦλάχιστον αὐτοὶ ποῦ τοὺς ὑποστηρίζουν τὸ ἔβλεπαν ἐκ τῶν ἔργων των, δὲν θὰ μ' ἐμελλε διόλου καὶ πρώτος θὰ τοὺς ἔσφιγγα τὸ χέρι, ἀλλὰ πνίγομαι διότι κλείονται αἱ θύραι τῆς ἀληθινῆς μουσικῆς δράσεως καὶ εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τούτους καὶ τούτους ἐπίσης ἱκανοὺς, ἀπὸ τοὺς τελευταίους τυχοδιώκτας ξένους, μόνον καὶ μόνον διότι θέλουν καὶ καλὰ ξένους... Μ' ἔβλαψε, ἰσχυρίσθησαν μεγαλόσχημοι τινες εἰς κάποιον φίλον μου, ὅστις τοὺς ὠμίλησε δι' ἐμὲ, μ' ἔβλαψε τὸ ὅτι ἀνέμιχθην εἰς τὸ ἐλληνικὸν κωμειδύλλιον καὶ διηθῆνα μουσικὰς ὑπαιθρίων ἐλληνικῶν θιάσων. Ἀλλὰ, τί ἠθέλατε νὰ κάμω; Μ' ἐπήρατε, μ' ἐδοκιμάσατε, ὅταν ταπεινῶς σὰς παρεκάλεσα καὶ εἰδάτε καὶ δὲν ἀεῖζω; διότι καὶ οἱ μουσικοὶ, ὅπως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, δὲν ζοῦν μόνον μὲ τῆς νότεις... Ἀλλως τε τὸ κωμειδύλλιον, κατ' ἐμὲ ἦτο ἡ ἡὺς μίᾳς λαμπρᾶς ἡμέρας διὰ τὴν μουσικὴν πρόοδον τοῦ ἔθνους μας καὶ ἀπέδειξε ὅτι κατάρθωσε μὲ τὸσον γλίσχρα μέσα, ὅ,τι οὔτε φαντάζεται κανὼς αὐτὸς ὁ σωρὸς τῶν τούτων ἄδρως ἀμοιβομένων παρ' ἀξίαν φοράγων σας!... νὰ μεταβάλλῃ ἐπὶ τῷ μελωδικώτερον καὶ ἁρμονικώτερον τῷ μουσικῷ αἰσθηματὶ ἐν Ἑλλάδι, νὰ ἐπιβάλλῃ σιγὴν εἰς τὰ ἀπαίσια ἐκεῖνα ξεφωνητὰ ἄτινα ἐτάρασσαν τὴν ωραιότητα τῆς νυκτὸς καὶ νὰ υποβάλλῃ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν ἀληθῆ μουσικὴν. Καὶ εἰς τὸ τελευταῖον καπηλεῖον σήμερον τῆς μᾶλλον ἀπορμεμαρυσμένης συνοικίας τραγωδοῦν ἄνθρωπινὰ πλέον τὰ ωραιότατα τραγουδάκια ποῦ ἐρρίζαμε ὅλα μας εἰς τὰ κωμειδύλλια!»

Καὶ τὸ παράπονον τῆς εὐγενοῦς ψυχῆς τοῦ ἐξηκολούθει ἐπὶ ὥρας γοητευτικῶς νὰ μὲ φωτίζῃ...

Τὰ πρῶτα ἔργα τοῦ ἦσαν τὰ δημοτικὰ αὐτὰ ἄσματα, «Ἡ πικρογελασμένη», τὸ ἄσμα τῆς «Διμνῆς» τοῦ Λαμαρτίνου, καὶ τὸ «Στὸ χορὸ προχθὲς τὴν εἶδα...» —τὰ διεδέχθη δὲ μία Ραψωδία μὲ θέμα τὰ δημώδη ἄσματα: «Ἀῖντε νὰ πᾶμε, Βλάχα!»

καὶ «Κάτω στὸ γιὰ λό!» ἔῤῃε περατώσει τότε τὰς μελέτας καὶ ἐρεῦνας τοῦ εἰς τὴν δημώδη ἑλληνικὴν μουσικὴν, ἣν εἶχε γνωρίσει καλῶς καὶ ἥς τὴν ἀξίαν καὶ θέσιν ἐν τῇ μουσικῇ ἐξελίξει τῆς πατρίδος εἶχε διαγνώσει καλῶς.

Τὴν Ραψωδίαν τοῦ ἐκείνην εἶχεν ἀποστείλει εἰς τὴν τελευταίαν Ὀλυμπιακὴν Ἐκθέσιν, ἥς ἡ ἐπιτροπὴ ἀπέστειλε τότε, ὡς γνωστόν, ὅλα τὰ μουσικὰ ἔργα εἰς Παρισίους ὅπως κριθῶσι παρ' ἐπιτροπῆς ἐκ τῶν μᾶλλον πεφημισμένων γάλλων μουσικῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ Σεν—Σαιν καὶ ὁ Μασενέ. Καὶ ἡ Ραψωδία τοῦ Σπινέλλη ἐβραβεύθη μόνῃ, ἐξ ὅλων τῶν ἀποσταλέντων ἔργων, ὁμοφώνως.

Ἐκτοτε δὲν παύει μουσουργῶν ὁ ἐμπνευσμένος καλλιτέχνης, ἡ τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἔργου, ἡ τῶν ἐπιφανεστέρων ποιητῶν μας εἰς τε τὸ δράμα καὶ τὴν κωμῶδιαν, καὶ δὲν καταπονεῖται λαμβάνων μέρος εἰς ὅλα τὰ σοβαρὰ μουσικὰ ἀγωνίσματα, δαφνοστεφόμενος πάντοτε.

Μεθ' ὅποσης ὅμως εἰλικρινείας, μεθ' ὅποσης ψυχικῆς θυσίας ἐργάζεται πρὸς τοῦτο!.. Ἐτόνισε τὰ χορικά τῆς «Μυθίας», κατόπιν μελέτης τῶν Ἑλληνικῶν τραγικῶν. Ὅταν δὲ ταῦτα, βραβευθέντα, ἐξετελούντο ἐν πανηγυρικῇ παραστάσει, ὁ πρῦτανος τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων κ. Μιστριώτης δὲν ἀπηξίωσε νὰ τὸν προσαγορεύσῃ ἐν καταμέστῳ θεάτρῳ, προσφέρων αὐτῷ ἀνθινὴν λύραν, ὡς τὸν ἀριστον καὶ ἐνθουν μελοποιὸν τῆς πατρίδος.

Τοιοῦτον τὸν ἐλάτρευσε καὶ τὸ πολὺ κοινόν, ὅταν, θωρακίζομενος μὲ τὸ ἀξίωμα: «καὶ ὁ μουσικὸς δὲν δύναται νὰ ζήσῃ υἱόν μὲ νότες», ἐμφανίζετο εἰς τὸ κωμειδύλλιον. Τὸ βιολί τοῦ Μυλωνᾶ, ἡ Νύμφη τῆς Κούλουρης, ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς καὶ τόσα ἄλλα ἀφῆκαν ἐποχὴν, ἡ δὲ παράτασις τῆς ζωῆς των, τὸσον σπάνιον καλλιτεχνικὸν φαινόμενον ἐν Ἑλλάδι, ὀφείλεται ἐξ ἴσου εἰς τὸ ἀτάλληλον πρὸς τὴν καλαισθησίαν τοῦ κοιντοῦ εἰς ἐξελίξεως τοῦ μύθου καὶ εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς μουσουργήσεως τῶν ἁσμάτων...

Ὅλως ὅμως αὐτὸς ὁ ὁπωσδήποτε θρίαμβος, δὲν ἐπλήρου τοὺς πόθους τοῦ Σπινέλλη. Ἡ ψυχὴ τοῦ ἐπόθει καὶ ἤξιζεν εὐρύτερον ὀρίζοντα, πρὸς ὃν καὶ ἔτελλε τοὺς στόνους τῆς...

Πανταχοῦ τῆς Ἀγγλίας ἀντηχοῦσι τὰ μουσικὰ ἔργα τοῦ, καθ' ὅσον εἰς τῶν μεγίστων ἐκδοτικῶν μουσικῶν οἴκων τοῦ Λονδίνου εἶχεν ἀναλάβῃ τὴν δημοσίευσιν τῆς μουσικῆς τοῦ ὑπὸ τὸν ρητὸν ὅρον εἰς οὐδένα ἄλλον νὰ παρέχῃ τὸ δικαίωμα τοῦτο ὁ γλυκὺς συνθέτης.

Καὶ ἀπομένει ἡ ὑπερτάτη πάλῃ τοῦ καλλιτέχνου: Ἡ μετὰ τοῦ συναδέλφου τοῦ κ. Λαυράγκα προσπάθειά του διὰ τὴν ἰδρυτὴν Ἑλληνικὴν Μελοδράματος. Διὰ νὰ ἐπιτύχῃ αἱ παραστάσεις ἐκεῖναι, ὁ Σπινέλλης, —ἐφτυσε αἶμα καὶ ἐκέρδησε χολήν... Καὶ ὅμως εἰς οὐδὲν ἐλόγισε τοῦτο, οὐδόλως ἀπεθαρρύνθη. Διότι ἡ σύστασις καὶ παγίωσις Ἑλληνικοῦ Μελοδράματος ἦτο ὁ τελικὸς σκοπὸς ὅλων τῶν ἀγώνων, ὅλων τῶν πόθων, ὅλων τῶν ὀνείρων, ὅλων τῶν ἐλπίδων τῆς μελωδικῆς καὶ ἁρμονικοῦ ἐκείνης ψυχῆς. Καὶ μοὶ ἔγραφεν:

«Ἐκεῖ οὐ ποῦ μὲ κάνει νὰ πονῶ κατάκαρδα, εἶναι ἡ ἀδιαφορία, ἡ ψυχρότης, ἡ ἄστοργος ἐγκατάλειψις τῆς ἐπισήμου Ἑλλάδος, διότι ὀλίγον ἐὰν ἤθελε νὰ κινηθῇ αὐτή, ἀφοῦ μάλιστα τόσον παρεκλήθη, τὸ πρᾶγμα ἐτελείωνε... Τί διάβολο λοιπόν! Τὰ μάρμαρα εἰς ἃ μόνον γλαυκὲς ἤχοῦσι, διακωλύουσι λαμπροτέρων δόξαν;»

Ἐῤῃεν ὅμως πεποίθησιν ὅτι βραδύτερον θὰ κατόρθου τὴν πραγματοποιήσιν τῆς ἐθνικῆς ταύτης ἰδέας.

Καί πρὸς τοῦτο εἰργάζετο ἀκαταγωνίστως καὶ με πλῆρες σχέδιον, οὗτινος ἡ ἀρχὴ ἦτο ἡ μελοποιήσις τριῶν ἢ τεσσάρων καθαρώς ἐλληνικῶν ἔργων, ὡς πρῶτον δ' εἶχεν ἐκλέξει τὸν « Ἀγαπητικὸν τῆς Βοσκοπούλας » τοῦ Κορομηλαῖ, εἰς δὲ ἀπὸ ἑτοῦς κατεγίνετο, καὶ οὗτινος τὸ παρελθὸν θέρος ἡτύχησα ν' ἀκούσω ἁσματοῦ τινος. Ἦδη τί θὰ γείνωτιν ἄρα αἱ μελίρρυτοι ἐκεῖναι ἐμπνεύσεις;

Τόση ἐργασία, τοιοῦτος ἀγὼν, τοσζῦται ἀπαγορευθεῖσαι δὲν ἦτο δυνατόν ἢ νὰ καταπονήσωσι τὴν ψυχὴν τοῦ καλλιτέχνου.

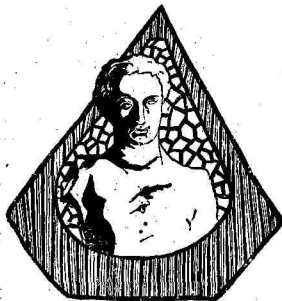
Πλὴν δὲν ἤλγει, δὲν ἐπίνει ὁ καλλιτέχνης μόνον. Ἐπασχεν, ὑπέφερε καὶ ὁ ἄνθρωπος. — « Ἀχ! πότε θὰ ἔλθῃ ἐκεῖνος ὁ Ἀπρίλης! — μοῦ ἔγραφε τὸν παρελθόντα Φεβρουάριον. Οἱ ἱατροὶ μοῦ λέγουν ὅτι τότε μόνον θὰ ἡσυχάσῃ ὅλο αὐτὸ τὸ κακὸ τοῦ τόσον με βασανίζει. . . . Τὸ πιστεύω καὶ ἔτσι εἶμαι ἡσυχώτερος, διότι δὲν βλέπω πλέον διαψευδομένας τὰς ἐλπίδας μου καθ' ἐκάστην ἀπὸ τὰ γελοῖα φάρμακά των. Τί δύναται νὰ φέρῃ τὸν θάνατον μὲν ὥρα ἀρχήτερα πρὸς χάριν τοῦλάχιστον τῆς τόσον βασανιζομένης προσωποποιήσεως τῆς ἀφροσύσεως; . . . » — Μέχρις οὗτο μυροβόλον τινὰ ἡμέραν τοῦ Ἀπριλίου ἐξηφανίσθη τελείως, ταφεῖς ὑπὸ τὸ ἡδονικὸν καὶ περιπαθεῖς ὡς ἡ μουσικὴ τοῦ ἄρωμα τῶν ἑαρινῶν ἀνθέων δι' ὧν τὸν ἔρραναν θερμῶς κλαίοντες οἱ ἀγαπήσαντες αὐτόν.

ΑΛΕΞ. Π. ΔΟΥΖΙΝΑΣ

★ ΓΝΩΜΑΙ ★

ΝΕΑ ΤΕΧΝΗ

ΕΝ θὰ ἡδυνάμην νὰ ὀρίσω ἀκριβῶς τὰ ψυχικὰ ἐλαττώματα τῆς φυλῆς ἡμῶν ἐν τῇ παρουσίᾳ περιόδῳ. Ὑπολαμβάνω ἄλλως ἔχων ὑπ' ὄψει τὴν ἀναμφισβήτητον κόπωσιν, ἥτις ἀπὸ τινος καιροῦ κατέχει τὰ ἅλ-
λοτε σφοδρῶς συγκινη-

θέντα καὶ συγκινηθέντα Ἔθνη, ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ στεροῦμεθα τοιούτων. Καὶ γινώσκω κάλλιστα, ὅτι οὐδεὶς τῶν ἡμετέρων ἀπὸ τῶν κυριωτέρων προμάχων μέχρι τοῦ τελευταίου δημοσιογραφικοῦ νεοττίου, διστάζει καὶ πολὺ, ὅπως ρίψῃ κατὰ πρόσωπον τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς σήμερον ἓνα βαρύτερον ὄρον: Ἐκφυλισμός. Μετ' ἄλλους περατηρῶν τὴν ἀπελπιστικὴν ταύτην πρὸς αὐτοεξουθενώσιν τάσιν, ἠθέλῃσα ν' ἀποδώσω αὐτὴν εἰς τὴν παράδοξον ἀπληστίαν μεθ' ἧς κατὰ τοὺς τελευταίους τοῦτους χρόνους ἀρπάζονται παρ' ἡμῖν ὠρισμέναι τινὲς καιναὶ καὶ ἐκπληκτικαὶ λέξεις, φράσεις καὶ ἰδέαι καὶ τὴν ἄσρητον ἡδυπάθειαν καὶ τὴν ἄτεχτον ἐπιμονὴν, μεθ' ὧν τελεῖται ἡ χοῆσις καὶ ἐραρμογὴ αὐτῶν ἐν παντὶ καιρῷ καὶ πάσῃ ὥρᾳ. Οὕτω βλέπομεν ἀναπεταννύμενον θριαμβευτικῶς παρ' ἡμῖν ὡς μοναδικὸν λάβαρον προόδου ἐν τῇ ποιήσει τὴν σημαίαν, ἐφ' ἧς Γάλλοι τινὲς

Ἀναπόλησις

ἐκέντησαν διὰ κιτρινομελαίνης μετάξης τὴν ἀκατόνητον λέξιν: Παράκλησις, θαυμαζομένην ἀπολύτως ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Ἰκτινίου, τὴν ἀγωνιώδη ἀπόπειραν εἰσαγωγῆς πρωτοφανῶν καλλιτεχνικῶν γραμμῶν καὶ μορφῶν, αἵτινες μεθ' ὅλον τὸν ἐλκυστικώτατον χαρακτηρισμὸν τῆς Νέας Τέχνης, ὑφ' ὃν ἀνεφάνησαν, προεκίλεσαν βροντώδεις ἰαχὰς σαρκασμοῦ, ἀηδίας καὶ ἀγανακτήσεως παρ' αὐτοῖς τοῖς τοῖς λαοῖς, ἐν οἷς τὸ πρῶτον ἀνέβαλον τὰ τοιαῦτα ἐξανθήματα αἰσθητικῆς καχεξίας καὶ οἷτινες ἐν τούτοις δὲν ὑπῆρξαν οἱ κληρονόμοι τοῦ κλασικισμοῦ, ἀναγορευομένας ἐν τῇ πατρίδι τοῦ Πλάτωνος εἰς ἀπρόσβλητα δόγματα τὰς τοσοῦτον ἀλλαγῇ συζητουμένας παραδόλους, ὅσον ἰσχυράς, θεωρίας τοῦ φιλοσοφικοῦ Ἐγκελάδου, οὗτινος τὴν τεράστιον ὑπαρξίν κατεπλάκωσεν ἀντὶ Αἴτνης ἐν φρενοκομείῳ καὶ ὑπὸ τὸν κατακύανον Ἀττικὸν οὐρανὸν πανηγυριζόμενα ὡς ἀνέσπερον πνευματικὸν φῶς καὶ ὡς ὑπερέτατη ψυχικὴ ἀμβροσία τὰ διμυλῶδη καὶ ἐφιαλτικὰ δημιουργήματα διανοιῶν κολοσσιαίων, τραφεισῶν διὰ τῶν σκιῶν τῆς Ἀρκτοῦ καὶ μεθ' ὅλον τὸ μέγεθός των καὶ ἴσως ἕνεκα τοῦ μεγέθους των ἀνεξιχνίαστων ἐν τῇ μυστηριώδει ἐξιχνιαστικότητι αὐτῶν.

Τοιαῦται παράδοξοι λέξεις, τοιαῦται θρασεῖαι αἰσθητικαὶ ἐκφάνσεις, τοιαῦται συνταρακτικαὶ ἰδέαι κυριαρχοῦσιν ἀπὸ τινος ἀπολύτως ἐν τῷ πνευματικῷ ἡμῶν στερεώματι, καθιστάμεναι ἀποκλειστικὰ σύμβολα καὶ πρότυπα διανοητικῆς καὶ ψυχικῆς παθῆσεως καὶ ἐνεργείας. Οὐχὶ ἀνομοίως καὶ τὰ μερικάκις ἅμα εὐρίσκουν στιλπνὸν τι ἀντικείμενον, ὅγουςιν ἀμέσως εἰς τὸ στόμα των ὅσον δῆποτε ρυπαρὸν καὶ ἂν ἢ καὶ ὅσον δῆποτε ἄγευστον καὶ ἐπικίνδυνον.

Γένουα

TIMESON